מכל העולם

קוריאה

הזקן מסיאול

בהילחם הלויתנים, נאכלים דגי הרקק (פיתגם קוריאי).

קציני המטה של מפקדת או״ם, צבא הר־פובילקה־העממית־הקוריאית וצבא־המתנדבים הסיניים עמדו כפופים על מפות החזית ותצלומי האויר, הכינו את הסיוטות האח־רונות של קו שביתת־הנשק. בחוץ התלוצצו העתונאים. אוירה כמעט עליזה אפפה את בית המחצלות. אמנם, לאורך החזית עוד זעקו הפצועים, נאנחו הגוססים, קפאו ה־מתים, אולם שביתת־הנשק היתה קרובה.

רק איש אחד יכול היה עוד להפריע. בביתו אשר בסיאול ישב סונג־מאן, האציל הקוריאי בן ה־78, הידוע בארצות המערב בשם המאונגלז סינגמן רי. עקשן, מר־נפש ועייף, קרא הנשיא של הרפובליקה הקור־יאית (הדרומית) כי האמריקאים בגדו בו, הקריבו את חלום מולדתו לאיחוד על מזבח של פיוס פחדני.

אולם איש לא התיחס עוד ברצינות אל הזקן. הלויתנים עמדו לסיים את מלחמתם, התעלמו מקיום דג־הרקק. וכי מה יכול היה לעשות? הצבא הדרום קוריאי ירה קלעים אמריקאיים, אכל שימורים אמריקאייב, לבש בגדים אמריקאיים. כלכלת הארץ כולה לא יכלה להתקיים אף יום אחד ללא תמיכת הדוד סם. המדינה כולה דמתה להיכל קל־פים. נשיפה קלה מן הפה האמריקאי היתה מספיקה להפילו.

ממשלה בארון מתים. אולם האמרי־קאים, הבטוחים בעצמם, טעו בהערכת עוב־דה שאינה נמדדת בדולארים: אופיו של הקוריאי הקטן והמקומט בסיאול.

יי סונג־מאן נולד וגדל כתלמידו של קונ־פוציוס הגדול, פאציפיסט מובהק. הוא נש־אר פאציפיסט כשעונה במשך ששה חדשים בבית־סוהר קוריאי, שם נשברו אצבעותיו, נשרף עורו. הוא נשאר פאציפיסט בשניסה, לשוא, לשכנע את האמריקאים, לפני 50 שנה, שאין להקריב את עמו כדי לפייס את היפא־נים. הוא נשאר פאציפיסט כשהוגנב, בארון מתים, לתוך המושבה הבינלאומית של שאנ־חיי, לפני 34 שנה, יסד שם את הממשלה הקוריאית החופשית בגולה.

אולם הזמן הפך את יי־רי לאיש מלחמה. שנים על גבי שנים עברו, הגשמת חלום החרות של ארצו נשארה רחוקה כשהיתה. אפילו כשהיפאנים הטביעו את הצי האמרי־קאי בנמל הפנינים, התכחשו האמריקאים לשאיפת החרות של קוריאה. הם סירבו אפילו לתת לנשיא הגולה לשוב למולדתו. הוא חזר כמעט בחשאי, כאזרח פרטי, ב־הסכמת מפקד מקומי.

בחזרו, מצא בארץ תוהו ובוהו, 205 מפ־לגות פוליטיות התחרו ביניהן. אך קולות אלה נדמו מיד: האיש הקטן, שסימל את מלחמת השיחרור של ארצו משך שני דורות, נטל לידיו את רסן השלטון כדבר מובן מאליו.

חמשה כדורים לרובה. הוא לא עשה זאת בצורה שרכשה לו את אהדת דעת־הקהל המתקדמת בעולם.

יי סינג־מאן לא היה מעודו דמוקרט. הוא לא האמין כי הדמוקרטיה מועילה לארץ מפגרת ומסוכנת. משפחתו — משפחת יי — שלטה בקוריאה משך 600 שנה, וסונג־מאן לא חשב ששיטותיה היו פסולות. הוא ניהל את המדינה כאילו היתה אחוזתו הפרטית, קיבל עצה רק מפי אדם אחד — אשתו פראנציסקה, אוסטרית, הצעירה ממנו ב־20 שנה, אותה נשא לאשה כשנפגש עמה לפני 29 שנה במושב חבר־הלאומים.

מטרה אחת היתה לו בחיים: לאחד את ארצו. ארץ זו, שבותרה באופן שרירותי לשניים על ידי הלויתנים הזרים, לא יכלה להתקיים מחולקת. התעשיה היתה בצפון. מרבית האוכלוסיה היתה בדרום. בעיני יי היתה ממשלת הצפון אספסוף בוגדני. הוא הסיף השכם והערב למלחמת־איחוד. האמרי־קאים, שחששו פן יגשים את איומיו, לא נתנו לחייליו אלא חמשה כדורים לרובה.

להתאבד לבד. לפני שיי יכול היה להנחית את מכתו על הצפון, ירדה עליו מכת הצפוניים, שחלמו, כמוהו, על איחוד הארץ — אולם תחת ממשלתם שלהם.

במלחמה נחרבה הארץ, סבלה כפי שסבלו ארצות מעטות מאז ימי הביניים. החקלאות נהרסה, מליונים נדדו בכבישים. אולם תחת פקודתו של יי קם צבא של חצי מליון חיילים, מנוסים בקרב. היה מנוי וגמור אתו להפעיל צבא זה כדי להגשים, לפני שימות, את חלום חייו.

עם מותו של סטאלין והתחלת התקפת־השלום הקומוניסטית השתנה המצב כליל. שביתת־הנשק הפכה כמעט ודאית. נדמה ש־חלומו של יי ימות לפני יי עצמו.

לאמריקאים לא היה כל חשק להקריב את בניהם למען חלומו של זקן עקשן. המלחמה היתה בעיניהם תמיד, כדברי הרמטכ״ל ה־אמריקאי לשעבר, „המלחמה הלא־נכונה, ב־שעה הלא־נכונה, נגד האויב הלא־נכון״. הם הסתפקו בשביתת־ נשק שתשאיר את המצב כפי שהיה לפני הפלישה הצפונית.

הפגנה דרום־קוריאית נגד שביתת־הנשק

היזהרו מפני דגי רקק!

יי רתח, איים, התחנן. היו בידיו שני אמ־צעים כדי להפר את רצון הלויתנים. צבאו החזיק בשני שלישים מקו החזית, יכול היה להוסיף ולהילחם גם אחרי חתימת שבי־תת־הנשק. אולם היתה זאת דרך מסוכנת. צבא קוריאה הדרומית לא יכול היה לנצח לבדו, אלא רק להתאבד לבדו.

קערה על פיה. הנשק השני היה פשוט יותר. הוא חולל השבוע סערה מ־סביב לכדור הארץ.

המכשול העיקרי לשביתת־נשק היה, משך שנתיים רצופות, גורלם של כמה אלפי שבו־יים צפוניים, ששוכנעו על־ידי שוביהם לב־גוד בממשלותיהם. האמריקאים הסכימו, כפ־שרה, ששבויים אלה יישארו כלואים משך כמה חדשים אחרי שביתת הנשק, יימסרו לידי הודו הנייטראלית, הצפוניים, שדרשו תחילה את החזרתם בכוח, הסכימו לפשרה.

עוד לפני שהקצינים יכלו לשלוף את הע־טים הנובעים, הפך הזקן בסיאול את הקערה על פיה. צבאו, ששמר על מרבית מחנות השבויים, פתח פשוט את השערים. כל חיילי הצפון שנשבעו אמונים ליי סונג־מאן יצאו לחופש, הוסתרו בבתים פרטיים של אזרחי הדרום.

העולם היה מוכה תדהמה. בבירות השו־נות ניסו לנחש אם יגרום צעד זה להארכת המלחמה, להקרבת אלפי חיילים נוספים ב־שדות הקטל. דיפלומטים קיללו באופן חפשי (אם כי בחדרי־חדרים) את הקוריאי המתנכר.

אולם בסתר ליבם הרגישו כי מעשה זה של הזקן בן ה־78 היה סמל למשהו גדול: הנשיא השנוא, הריאקציוני, הרודני, הוכיח כי גם בשנת 1953 יכול עם קטן להמרות את רצון שליטי העולם המפרנסים אותו. דגי־הרקק, אם אך יש עוז בלבם יגאווה ב־נפשם, יכולים להפר את פקודת הלויתנים.

גרמניה

הפסיכו־לוחמים

„האזינו לקול הצבא הגרמני — תחנת אטלנטיק מדברת!״ החיילים הגרמניים ששמ־עו מלים אלה, בסוף שנת 1944, אימצו את אזניהם. הם ידעו שעוד מעט ישמעו משהו מענין ומשעשע: תחנה מסתורית שהתיימרה להיות גרמנית, אך סיפרה דברים מוזרים: פרטים אינטימיים על חיי מנהיגי הרייך, הערות עוקצניות על פחדנותו של הצבא האיטלקי, עובדות על הסכסוכים בין מפקדי הצבא הגרמני לבין עצמם.

היה זה יום הלידה של נשק חדש. המומ־חים קראו לו „מלחמה פסיכולוגית.״ למע־שה, היתה קיימת, בצורת עובר, מאז בריאת העולם. אולם עתה יצאה מרחם האם, קיבלה מעמד רשמי ועצמאי.

שבירת עמוד השדרה. הגנרלים של הנשק החדש לא ישבו על טאנקים, לא פקדו על סוללות של תותחים. עבודתם הצטמצמה במשרדים אפורים. אולם הנשק שהופקד בידיהם היה בעל כושר איום. והם ידעו זאת.

לא היתה זאת תעמולה רגילה. תחנת־אטלנטיק, ששכנה בלונדון, לא באה לשכנע את הגרמנים כי הם טועים, וכי הצדק עם האנגלים. היא לא התוכחה עם תורת הגזע, לא הרחיבה את הדיבור אעל מעלות הדי־מוקרטיה.

הפסיכו־לוחמים רצו משהו אחר לגמרי. הם הבינו כי החברה החדישה בנויה על הסכמת כל אנשיה לכמה עקרונות קדושים. שבירת עקרונות אלה — נאמנות להנהגה, אימון הדדי, משמעת, כבוד לבעלי־ברית — כמוה כשבירת עמוד־השדרה של הגוף ה־חברתי. לא היה כלל צורך להשמיד בני־אדם או להרוס בתים. די היה לשבור את עמוד השדרה. בלעדיו הפכה החברה לאספסוף חסר־ישע.

בשלבים האחרונים של מלחמת העולם ה־שניה נחלה שיטה זו נצחונות מזהירים. היא לא היתה מסוגלת להכריע. אולם היא קיצרה את המלחמה, גרמה לכניעת צבאות שלמים, ללא ירית כדור.

אטום פסיכולוגי. עם גמר המלחמה הונחה הפסיכו־לחימה במקרר. טאנקים ואוי־ראים הצטלמו בעתונים המצויירים. לא היה מקום לתמונותיהם של קצינים מרכיבי מש־

(המשך בעמוד 15)

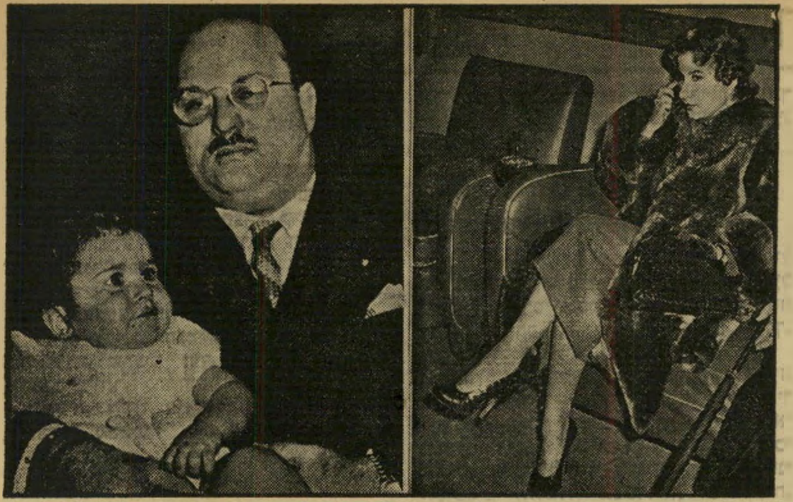

מלכים משוחררים נארימאן, פארוק ופואד השני

אל תחוסו על חיות שוטות!

במרחב

מצרים

הנשיא בארמון המלך

בערבית, יש למלה „ראיס״ פירושים רבים. בשפת השלטון והדיפלומטיה היא יכולה להתפרש כנשיא (של רפובליקה), בראש ממשלה, כמנהיג. האפשרות של אי־הבנה קטנה ביותר, מאחר שתמיד מופיע שמו של האיש שאליו מתייחס התואר יחד עם המלה. השבוע חוסלה גם אפשרות קטנה זו של אי־הבנה, באשר היא נוגעת לליוה מוחמד נגיב. החל מה־18 ליוני יתאימו לו שלושת הפירושים של „ראיס״.

במסיבת־פאר הפך ראש הממשלה ומנהיג מצרים גם נשיא הרפובליקה הראשון. בארמון עבדין, המפורסם והגדול שבארמונות פארוק, במרכז קהיר הבירה, שקיבל שם חדש, „ארמון הרפובליקה״, הוכרז נגיב ל־נשיא, בחסדי אללה ולפי החלטה מיוחדת שלו ושל מועצת קציני ההפיכה, בדיוק 326 יום מאז נתנו אותם קצינים את הפקודה להקיף את הארמון האדיר ולעצור את פארוק.

המלך הלך, המלוכה נשארה. עצם הכרזת מצרים כרפובליקה, והשבעת נגיב כנשיאה הראשון לא הפתיע איש. האפתעה היחידה: שנגיב החליט לפעול לפני ה־27 ליולי, יום השנה הראשון להפיכה.

שינוי המשטר לא ישנה, למעשה, את מעמ־דו וסמכויותיו של נגיב. הוא ימשיך להיות סמל השלטון, האיש שבשמו תפעל ההפיכה. השינוי האמיתי הוא זה שיחול במעצמה של המשפחה המלכותית. למרות שפארוק הודח, הושאר לו תואר נסיך, לבנו הינוקה, פואד השני, הוענקה הזכות לשיב ולמלוך במצרים.

אחיות המלך, הגרות כולן במצרים, וכן בני־משפחה רבים, שמרו על תואריהם ועל מעמדם, המשיכו לקבל את הקיצבה הממ־שלתית כבימי מלוך פארוק. במשטר שניסה לרכוש את אהדת השכבות הדלות ולחסל את הפיאודליות, היוותה המשפחה המלכותית נקודת־משיכה טבעית לכל מתנגדי המשטר.

„האומה פוקדת״. אויביו של נגיב רבים עדיין וחזקים, בכל שטחי החיים ב־מצרים. אילו החזיר נגיב את המשטר הדי־מוקראטי כיום, היו אויבים אלה יכולים לגרום למפלתו המוחלטת, למרות האהדה האמיתית שרוב המכריע של האוכלוסיה נושא לו. כוחם של האפנדים ובעלי האחוזות טרם נשבר, אם־כי איש אינו קורא להם ((רשמית) ביי או באשא.

הם יודעים כי המשטר החדש תלוי עדיין במידה מסויימת ברצונם הטוב, ואין הם מהססים למתוח ביקורת ואף להתקיפו גלו־יות. בחוגים רבים מתנהלים אף ניחושים אם לא הוקמה במצרים רשת מחתרת להח־זרת פארוק.

נגיב יודע כי אפשרות זו מוחשית ביותר. לכן תפקידו הראשון של סלאח סאלם, ה־מייג׳ור ששיכנע את הסודאנים לכרות ברית עם נגיב, ואשר מונה עתה לשר ההדרכה הלאומית, היה ללחום באפשרות זו. „הרוצים במשטר הישן הם כזאבים הרוצים לשוב לחווה ולטרוף את הכבשות חסרות־הישע. תפקידו של כל מצרי נאמן הוא לחסלם. האימה פוקדת: אל תחוסו על חיות טרף!״